

Ej, od Buchlova větr věže ...

Název emise: Krásy naší vlasti – Hrad Buchlov

Den vydání: 6. dubna 2016

Hodnota: 17 Kč – č. 881 (ČP)

Výtvarný návrh: Adolf Absolon

Rytec: Martin Srb

Rozměr známkového obrazu: 40 x 26 mm

Tisk: Poštovní tiskárna cenin, Praha

Druh tisku: OTp v barvách žlutá, tmavě hnědá, černá, zelená a modrá

Tisková forma: 8

Papír: oz

Náklad: 168 tis. (21 tis. PL)

FDC: OTp v barvě tmavě hnědé

Tisk: PTC, Praha

Náklad FDC: 3.500

... už tej Kačence, pantle bere. Dneska nevěsta, zajtra žena, dnes večer budeš začepená. Ty si, Kačenko, bílá růža, tobě nebylo třeba muža. Tys mohla chodit po slobodě, jak ta rybička, v bystrej vodě. Ty si Martine strom zelený, tobě nebylo třeba ženy. Tys mohl chodit po galánkách, jak ten holúbek po hambálkách!

Kdo by si nevzpomněl na slavnou lidovou píseň ze Slovácka, kterou jsme tak často slyšovali z rozhlasu a televize, a mnozí ji měli i nahranou na šelakové gramofonové desce značky Supraphon. Když čteme její slova, dodnes se nám v mysli automaticky vybavuje melodie a dokázali bychom ji zazpívat. Existují i moderní podání, například webová stránka Radiotéka nabízí verzi nahranou Tanečním orchestrem Čs. rozhlasu v Praze, se soprán saxofonovým sólem Felixe Slováčka, ke stažení za patnáct korun, a na Youtube si ji dokonce můžete poslechnout zadarmo v desítkách verzí.

Státní hrad Buchlov, od něž v písni vane vítr, leží nedaleko městyso Buchlovce, v okresu Uherské Hradiště spadajícího do Zlínského kraje. Původně královský hrad byl založen zhruba před osmi sty lety jako obranná pevnost a vystavěn v románsko-gotickém slohu. Po tři století patřil koruně, poté ho získal darem Arkleb Trnavský z Boskovic, pozdější moravský zemský hejtmán a nejvyšší komorník. Ten hrad zanedlouho prodal, a je zajímavé sledovat, jak rychle se na něm střídali majitelé – dá se říci, že leckterý současný rodinný domek nebo chalupa má vytrvalejší vlastníky, než v historii měly mnohé hrady, včetně některých tak významných, jako právě Buchlov. I díky tomu ale byl často stavebně upravován, na přelomu 15. a 16. století byl přestavěn ve stylu renesance k obytným účelům. Hrozící islámské ohrožení (my se toho snad nezbavíme) však vedlo k zesílení obranných součástí hradu, přibyla další věž a bastion (předsunutá obranná stavba). I to mohlo být důvodem, proč se středověká pevnost stala koncem 17. století jen málo lákavým místem k obývání, a tak byl v nedalekých Buchlovicích vystavěn honosný zámek ve stylu rozlehlé italské vily. Posledními soukromými majiteli hradu a zámku byla hrabata Berchtoldové z Uherčic, původně tyrolský rod, který na Moravu přišel v průběhu třicetileté války. Mezi jeho příslušníky na-

jdeme řadu významných osobností, osvícence a učence, cestovatele, zakladatele nemocnice pro chudé (při návštěvě jednoho lazaretu se později nakazil tyfem a zemřel), vysokého duchovního hodnostáře,

donátora Národního muzea, rakousko-uherského ministra zahraničí (ten se mimochodem nesměl po konci Velké války vrátit na naše území a žil proto v Maďarsku). V roce 1945 byl majetek rodu zkonfiskován a dnes je státní hrad Buchlov památkou první kategorie. Stojí na stejnojmenné kopci, v nadmořské výšce více než pět set metrů, a z jeho pětácti set metrů vysoké věže je při dobrém počasí vidět až do Vídně.

Navštívit ho můžete od dubna do října a vybrat si přitom z pěti návštěvnických okruhů – všeobecnou prohlídku areálu, procházku starým hradem, můžete navštívit Muzeum hrabat Berchtoldů s přírodovědnými a egyptologickými sbírkami, projít celý hrad včetně výstupu na věž, nebo s menšími dětmi projít památku „s pastelkami v ruce“. Vzhledem k blízkému se létu možná dobrý tip na výlet s dětmi nebo vnuky!

Novou známku připravila osvědčená tvůrčí dvojice, výtvarník Adolf Absolon a rytec Martin Srb. Absolonovo podání je tradiční, což považují za přednost, ke středověkému hradu se moderní experimenty nehodí. Srbova pětibarevná rytina je vzorovou ukázkou poctivé umělecko-řemeslné práce, s níž se na našich známkách houbužet setkáváme méně a méně. Technologie tisku z hloubky, kterou u nás považujeme za cosi samozřejmého a jež našim známám přináší vysoká ocenění v mezinárodních soutěžích, je závislá na mnoha faktorech, z nichž některé lze ovlivnit jen velmi těžko. Poštovní tiskárna cenin už léta zápolí s naprostým nedostatkem potřebných materiálů, zejména měkké oceli (takzvané třináctky) pro rytecké destičky, molety, tiskové desky a válce, dodávané kdysi z kladenské Poldovky (jak dopadla, všichni víme), kterou by snad uměli vyrobit ve Vítkovicích, ale jen v tak obrovských objemech, že to potřeby tiskárny přesahuje řádově. Do méně vhodných materiálů se hůře ryje, hůře se kalí, hůře moletují, vyskytují se v nich nečistoty ... výsledkem je měličí rytina, a když k tomu dodáte papír s nižší schopností přijmout barvu, moderní barvy ne tak vhodné pro tuto „archaickou“ techniku (výrobci s ní už snad ani nepočítají), tiskové lisy s dávnou ubělou dobou předpokládané životnosti, snížený počet odborných pracovníků v důsledku nižších nákladů známek (a dlouhodobě podhodnocených výrobních cen pro Českou poštu, která je majoritním vlastníkem PTC) – je to vlastně zázrak, že Poštovní tiskárna cenin je schopna tak krásné a z polygrafického hlediska mezinárodně ojedinělé známky vůbec vyrábět.

FDC

Problémem je i skutečnost, že ne vždy se podaří sladit představy tvůrce výtvarného návrhu s možnostmi rytiny, zejména u známek tištěných v kombinaci s hlubotiskem nebo ofsetem. Rytina je pak leckdy potlačena, je hůře rozpoznatelná, místo toho, aby byla hlavní součástí obrazu. Mám dojem, že dříve byli tvůrce a rytec lépe sehraní, vzpomeňme Švabinského a Schmidta, Svolinského a Jirku, nebo to dokonce byla jedna osoba (Švengsbír), dnes jsou takovou dobře sladěnou dvojicí Absolon-Srb (nebo Knotkovi-Srb, a jistě jsou i další příklady) a na nové známce to je na výsledku vidět.

Nešťastná je nominální hodnota, připravená ještě před rozhodnutím o změně poštovních sazeb. Sedmáct korun do konce dubna odpovídalo výplatnému za standardní psaní ve vyšším váhovém stupni, dnes ji ale vlastně samostatně nevyužijete. Jistou útěchou je, že tisícům návštěvníků buchlovského hradu snad koruna

hradním nádvoří (možná vás bude zajímat, že huť budovala i nedaleký Velehrad).

Shrnuto a podtrženo – celek je hezký, optimistický, národní, umělecky i řemeslně dobře ztvárněný, prostě radost se podívat.

navíc nebude tolik vadit a známku využijí pro své pohlednice.

Kresebná výzdoba obálky dne vydání připomíná píseň zmíněnou v úvodu, a to nejen notovým záznamem a první řádkou textu, ale větrem dujícím krajinou, ohýbajícím stromy a přinášejícím nad hrad bouřkové mraky. Razítko je jednoduché, polymerové (což je u razítek na FDC standardní), přiměřeně archaizující podoby, a je v něm zobrazena značka cisterciácké kamenické huti, s níž se můžeme setkat na prvním

FB